

Angelu itsua

Politika, ekonomia eta historia

Hasiera » Gizartea » Aberria eta askatasuna

Aberria eta askatasuna

Atalak: Gizartea, Historia

XIX. mendeko Kubako esklabotza kapitalismoaren aurpegirik makurrena izan zen

Euskaldunek Kubako independentzia gerretan izandako jokaeraz liburua argitaratu du Txalapartak: *Patria y libertad. Los vascos y las guerras de independencia de Cuba (1868-1898)*. Benetan gomendagarria. Irakurlea segituan konturatuko da euskaldunak mundutarrak garela. Liburua hezurramitzen duen aferatako bat esklabotza da. Ezin bestela izan XIX. mendeko Kubaz aritzean. Eta esklabotzaz aritzean, ezin Julian

Zulueta (1814-1878) aipatu gabe utzi, "Ameriketako azken *negrero* handia", Hugh Thomasen aburuz.

Lehenago ere ekarri izan ditugu gurera arabar tratantearen kontuak, eta pertsonaia horretan sakondu nahi duenak Eduardo Marreroren *Julián de Zulueta y Amondo. Promotor del capitalismo en Cuba* (Habana, 2006) liburua irakur dezake. Bestalde, dokumental bat ere abian da Angel Katarain eta Amaia Apaolazaren eskutik, *Siete Calles de la Habana* proiektuaren baitan (aurrerapena ikusteko, [hemen](#)).

Norbaitek pentsatzen badu Kubako esklabotza Moisesen denborako ohitura atzeratu baten azken uztarra zela, oso oker dago. XIX. mendean, ingelesek abolitua izanagatik ere, Kuban sekulako gorakada izan zuten azukre fabrika edo "ingenioek" eta eraginkortasun handiz –termino enpresariala erabiltzearen– esplotatzen zituzten ilegalki inportaturiko esklaboak. Esklabo trafikoak 1859an jo zuen goia: 30.473 gizon eta emakume eraman ziren urte horretan Antilletako irla handira.

Eneida Villegas Zulueta, Julian Zulueta's daughter, holding a book and standing in front of a poster with the Cuban coat of arms and the word "POESIA".

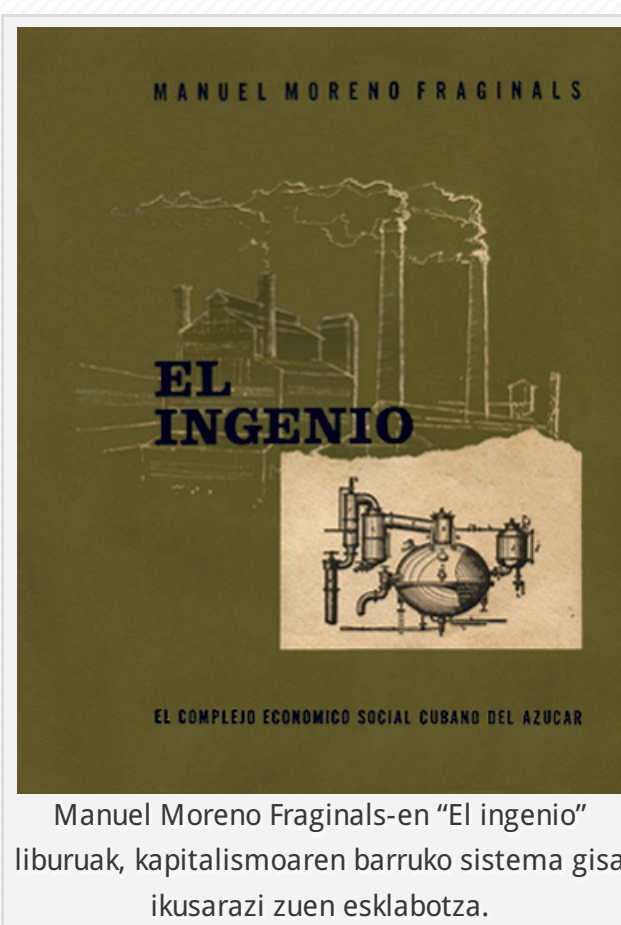
Esklabotzaren alderdi kapitalista ikuspegi marxistarekin ikertzen lehena, Manuel Moreno Friginals **historialari handia** izan zen, *El ingenio* (Habana, 1964) maisulan miretsian. "Erakusten digu nola gizarte batek erabili dezakeen produkzio teknologia aurreratuena eta bete-betean sartu munduko merkatuan, baina ez horregatik ihes egin azpigarapenari", zioen Josep Fontanak, Criticak argitaraturiko edizio berriaren hitzaurrean.

Julian Zulueta, sakarokrata eta enpresari horien paradigma da. Ustiapen sistema modernoak erabili zituen bere kanbera sailetan: baporezko makina berriak, ferrokarrilak, konpartimentuekin banandutako barrakoi erraldoiak... Motorra koipeztatzen den moduan, esklaboei txertoa jartzen zien, edota erietxera eraman funtzionatzen ez bazuten. Gizakiaren pribatizazio hutsa, ekoizpen gailu bihurtzeraino.

Baina halakoak ez dira hain arrotz gaur. Pribatizatzen ditugu ospitaleak, aurrezki kutxak, pentsioak... Langileak eta bezeroak esplotazio gordinaren balantzean sartzea besterik ez zaie falta konpainia handiei, herritarrak ere pribatizatzea, alegia.

Zorionez, badakigu pelikula nola amaitzen den. Haitin, Dutty Boukman apez buduak iratzarrita, milaka esklabo beltzek irlako zuri gehienak hil zituzten eta bertako ingenioak txikitu, 1804an askatasuna erdietsi zuten arte. Kuban aldiz, 1868ko urriaren 8ko ilunabarrean, Carlos Manuel de Cespedesek Demajaguako bere esklabo guztiak askatu zituen, eta matxetea eskuan oihu eginez, esklabotzaren abolizioa eta Kubaren independentzia ekarri zuen prozesu iraultzailea hasi zuten.

Hortik urte gutxira José Martí bere antzezlan sendoena idatzi zuen: *Patria y libertad* (pdf), aberria eta askatasuna.

Manuel Moreno Friginals-en "El ingenio" liburua, kapitalismoaren barruko sistema gisa ikusarazi zuen esklabotza.

URKO APAOLAZA AVILA

Hernani, 1979. Historialaria eta Argian kazetari. Askotan, ispiluak islatzen ez duena ikusteko, zuzenean atzera begiratu behar duzu (gure Ford Fiesta zaharrari retro-bisorea hautsi zioten).

Bilatu:

AZKEN BIDALKETAK

- Aberria eta askatasuna
- CAF, Kutxabank eta espansionismoa
- Kataluniako burujabetzaren mapa
- CAF: argazki panoramikoa
- Eta burujabetza 1986an aldarrikatu izan bagenu?

IRUZKIN BERRIAK

- CAF, Kutxabank eta espansionismoa | Angelu itsua --> CAF: argazki panoramikoa
- pello-zubiria --> CAF: argazki panoramikoa
- Irail --> Atez atekoaz hamar gezur handienen rankinga
- 1936ko fusilatzeen froga grafikoa --> Federico García Aitzol
- urko-apaolaza --> George, hain ona al dago?

ARTXIBOAK

- Urtarrila 2013
- Abendua 2012
- Azaroa 2012
- Urria 2012
- Iraila 2012
- Abuztua 2012
- Uztaila 2012
- Ekaina 2012
- Maiatza 2012
- Apirila 2012
- Martxoa 2012
- Otsaila 2012
- Urtarrila 2012
- Abendua 2011
- Azaroa 2011
- Iraila 2011
- Uztaila 2011
- Ekaina 2011
- Maiatza 2011
- Martxoa 2011
- Otsaila 2011
- Urtarrila 2011
- Abendua 2010
- Azaroa 2010
- Urria 2010
- Iraila 2010